

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA" MUME MƏGGƏYƏ" HAKƏYAW DANTIĞELIKAN

Kúmapabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mǎnton' bɛɛ ká kan ní bònɔya ye, àni kó bɛɛ ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bɛɛ ya hərənya' sàbati, kà bɛɛ kányà pàsuma' dúnya' sìgi' la.

K'à mìnà à mà kó mǎgəyà hákɛ lɔnbaliya' ní à jàtɛbáliya' nàna ní syáman ye dúnya kənɔ, mìnɔw kà hádamadenw dùsu' kási, àni K'à mìnà mà tɛlɛ kúra mìn bɔra, à fɔra kó kúma' mìn ká dí mìn yé, ò bé ò fɔ, díina' mìn ká dí mìn yé, ò bé ò kɛ, kó mǎgəw kà síran ɲgən ɲá, ò bǎnna, kó fǎgantánya júgu bǎnna, ò kúma' kera benkan ye mìn kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà mǎgəyà' hákɛ' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mǎgəw kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fǎngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé kɛ jàmanaw ní ɲgən ɛɛ,

K'à mìnà à mà dúnya' mùmɛ sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá tɔ mǎntonw bɛɛ kà à yira kó ù lánin bɛ mǎgəyà' hákɛyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bònɔya' ní à lànbe' la, ù lánin bɛ ɛɛw ní mùsow kányapɲgənɔmɔya' lá hákɛ' lá, ní ù kà ɲàniya' sìri kà mǎgəyà' yá ɲɛ sàbati, àni kà ɲánamɔya' kɛcogo ɲuman' sìgi sèn kán hərənya' bɛrɛbɛrɛ kənɔ,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à ɲàniya kó ù bé jɛn ní Tɔnba yé kà mǎgəyà' hákɛyaw látanga à ɲá' mà dúnya' mùmɛ kənɔ,

K'à mìnà à mà, ò ɲàniya ɲuman tɛ sé kà síra' sərə ní benkɛlenɔmá má kɛ mǎgəyà' hákɛyako ní à hərənyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ɲgənlajɛrɛba' kà í kán' bíla kà dúnya' mùmɛ mǎgəw həkɛyaw dantigɛlikan gánsi kà à yira ò ɲàniya ɲuman yé fɛɛn ye, mìn ká kán kà kɛ mǎnton' ní nàsɔn' bɛɛɛ lǎppíni ye, yálasa mǎgəw kɛlen kɛlen bɛɛɛ, àni jɛɛkulu kɛlen kɛlen bɛɛɛ ye nín dantigɛlikan' nín tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kəɔnɔ, kà fɛɛrɛ kɛ dɔɔɔnín dɔɔɔnín ù ya húkumu' kəɔnɔ, wálima dúnya bɛɛɛ kəɔnɔ, kà hákɛyà nínugu ní hərəɔnya nínugu látàngali' yíriwa, àni kà à kɛ bɛɛɛ ye sɔn ù mà ɲɲá mà, à kɛra ù ya jàmana kəɔnɔna ye, wálima jàmana gbɛrɛɛ mìn bé ù ya màrà' kəɔnɔ.

Baabu ɲonna

Wólo' lá, hádamaden' bɛɛ ye hərən ye, bɛɛ ká kán lànbe ní hákɛyaw Mǎgə bɛɛ ye hákilitigi ye, bɛɛ ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ɲgən mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mǎgə' bɛɛ dɔ be kà à lɔn kó í ká kán ní mǎgəyà hákɛyaw ní à hərə kófənin' bɛɛ ye nín dantigɛlikan' nín kənɔ, mǎgə má bɔ mǎgə kɛrɛkɛrɛnninya lá, fǎragbɛko ní fǎrafinko tɛ à la, síyawoloma tɛ à ɛɛ ní múso má bɔ ɲgən ná, í be kán mìn fɔ, ó tɛ à la, díinako tɛ à lá, hákilila ye mìn yé pólítikiko' lá, wálima hákilila gbɛrɛw, ó tɛ à bɔyɔrɔko tɛ à lá, n ye fǎgantanden ye wálima n ye fǎgamaden ye, ó à la, nàfolotígíya ní bólokolonya tɛ à la, ɲàmakalako ní hərənyako tɛ à la ; fɛn o fɛn be nà ní wóloɔmali' ye mǎgəw ní ɲgən ɛɛ, ò sí tɛ à lá.

O cógoya kélen mà, báyərə má bə báyərə la. I báyərə' lànbe' təw cə' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yeremahərənyanin ye, à ke jàmana ye mín be jàmana gberə ya màra kənə, wálima à be à yere bólo jàmana gberə ya húkumu' kənə, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Məgə' kera cogo ó cogo, à ká kán ní pánamaya' ye, à ká kán ní hərənya' ye, à ká kán ní ləkandali' ye.

Báabu 4 nan

Məgə sí te sé kà mìnà kà í ke jən ye wálima kà í ke bólókənəməgə ye, jənya' bánna, jənféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán məgə sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tərə, níjuguya' dānmátəme' fə, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bee ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kera yərə ó yərə ye.

Báabu 7 nan

Bee ká kán sàriya' lá, àyiwa bee ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sə à má ke wólomali ye. Bee ká kán ní kəseme ye sàriya' là kà i yere tanga bə wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dāntigelikan' nìn səsə, àni mín be se kà nà ní à səsəli' ye.

Báabu 8 nan

A be ben məgə bee ye cən yere l, í ye í ya jàmana' sàriyasə' mǎgbe sàriya' mín pásininin be ò kópna' mà, kà i ləkisi kà bə wálew mà, mīnw be jàmana sàriyaw səsə.

Báabu 9 nan

A mán kán məgə sí ye mìnà, wálima kà dòn kəsə' la, wálima kà à gben kà bə à fəsə' la, kà à sərə kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán məgə' bee ye, bee fána ká kán ò lá, ni bèn kera i kán, i ya kiti tige námara te mìn na, bee pa'na, tìribinali la, mín be à yere sàgə' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bəna jó dí à mà kà à ya háke lə à ye, wálima kà jàlakí' bèn à kán cən' yere la, ni à jó te à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnəliko lára məgə ó məgə kùn, à te se kà mìnà ábada, fó ni kíti kà à yìra tìribináli' la, kà à sərə áwoka kà à láfàsa, kó àle nə' lò làkika' la.

2. Məgə sí te se kà mìnà kó la, kó' mín ketuma' kà à sərə kójugu te i ya jàmana' kənə, wálima dúnya' sàriya' la. Məgə' be kó' ke tuma' mín na fána, à ni pàngíli' mín ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kə' fə.

Báabu 12 nan

A te ben məgə sí ye i sèn' dòn məgə gberə ya pánamaya' kópaw la, à ya sókənə kópaw la, àni kà à ya bàtakiw kənəna gundow la, kà à sərə jənən te à lá ; wálima kà məgə' lèebu, kà à təgə' cən. Sàriya' ká kán kà lə bee kə kərə kà i látanga kà bə ò kó sugu' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kənə, yərə ó yərə ká dí i ye, jàmana' yərə' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bɛɛ ye.
2. Kà bə i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. jánimabori' jà, mín ye kà siran i ní' jà kà i yere níni, à be ben bɛɛ ye ye dōgotu jini, kà jàmana gberɛ níni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.
2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìnna mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' səsə, kó i be bōli kà tága i kàlifa jàmana gberɛ la, ò kó te.

Báabu 15 nan

1. Məgo' kera cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.
2. Məgo si ya jàmanadénnya' te se kà bəsi i la kà à sərə kùn jənɔn te à wà məgo si te se kà məgo si bàli kà bə jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgberɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fən ó fən séra bálíkuya' mà, à be ben i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dūgulénnya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sirili' la, cɛlasígi' kənə, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.
2. Fúru' te sé kà siri ní à má kɛ ni fúrupɔn' fila ya jɛn' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kenin jəɔn kán, ò le ye sìgida' ni mərəda' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Məgo kɛlen, wálima jekúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.
2. Məgo dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bəsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fən' mín mìnna, díina' mín ká dí i ye, benna bɛɛ ye ; ò kərə' ye kó ni i be à fɛ kà bə díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya sɛli' ni ya díina' kɛ i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kene' kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima sɛli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí məgo' mín ye, ò benna i ye, à fəli' kene' kán, ò dɔgara ye. O kərə' ye kó məgo si te se kà məgo tɔwə à hákilila' kánma, məgo se kà məgo' bàli kà kunnafóniw gánsi yərə' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà jəɔn lájɛn jəɔnyɛ bolo mà, wálima kà tən' sìgi, ò dɔgara məgo' bɛɛ ye.
2. A te se kà wájibiya məgo si kán, kó i ye kɛ tən dɔ tonden ye kà à sərə à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn i fàso' kópaw pánaboli' la, à kera yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mágò ghere la, i yere kà mágò' mín sùgandi i yere mà.

2. Kà ləyərə' sərə i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mágò bee ye, wà bee ká kán à la.

3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò n lánkenemaya kàlafili' sèn' fə, ní' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafili' ká kán kà ke tuma ni tuma, bee ye wóte cógo kélen na, gùndo la wálima cógo la, bee be i yere le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénia' húkumu' kənə, bee ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tə demə' ye, i ya dúnyalatige' gbeleyaw la ; bee ká kán ni nàfasərə hákeya' ye, àni mágəya' hákeya', àni lənko' ni séko' hákeya' mín be í lənbe' kərətə, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bee ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bee ká kán kà látànga báarasərəbaliya' fána mà

2. Mágò' ni mágò' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.

3. Báarakela' bee ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' pà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònəya' kənə ; kà sínipasigi' fána jàte' mìnə ò la n'ə be ben.

4. A be ben bee ye sendika sìgi, wálima kà dòn sendika' la, yálasa kà i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bee ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán kà baara' bíla tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Bee ká kán ni pánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fəerəbə, ù siyərə', ù fúrakeli', àni pánamaya' làganfiyalan' be nəgəya cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya demə' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásìgi, ní lùjura kà à sərə, ní à ke firiyatə ye, ní kərə' nàna kà à dese, wálima gbeleya' fən ó fən kà à sərə, mín be à ke desebagatə ye kà à sərə à yere nə tə.

2. Mùsow ya kənəmaya' ni dénə ya dénmisenya' ká kán ní demə məghən kerənkerennin ye. A kera fúrukənəden ye, wálima à kera fúrukəfeden ye, dén' bee ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bee ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bə ò kàlan' nà, i n'əfə kàlan' dūgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Teknikikálan' ni báarakalan' ká kán kà ke fə ləkənin ye ; sánfekalan' ká kán kà nəgəya bee mà, bee ká kán kà kányà à la.

2. Kàlan' làpíni' ká kán kà ke kà mágò' ya hádamadenya' fá, àni mágəya' hákew ni à hərənya' lásàbati. A ká kán kà pəgənfaamuya pəgənbonya' sàbati mágəw ni pəgən cə, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni pəgən cə, àni kà dúnya' tənba' demə pàsuma' la dúnya' kənə.

3. Dén' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàce ni bámuso' tá lè ye fələ.

Báabu 27 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni pánagbew la, kà dàamu' sàrà sékow la, àni kà i nìyàrà' ke lónkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sàrà.

2. Fèn ó fèn bəra lónkow ni sékow ni másalaw kənə, ní à béna ke báasi mǝgəw mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, bee ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' nənə hákeyaw ni hərənya' sàbatíli' sīgida' la, jàmana' kənə, àni dúnya' mùmɛ kənə, bee ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sīgida' ya hákɛ' ye mǝgə kélén kélén bee kùnko ye, k'à lá à kán ní sīgida' tɛ, i ya mǝgəya' te dáfa.

2. Dàn sí te mǝgə' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fó à dɔ be kà i kərəsi à kana mǝgə gbere tǝpə, à ye i jànto mǝgə gbere ya hákeyaw la, àni jógopumanya' ni pàli' ni jàma' làganfíya' kánma, beekanya' kənə.

3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-yere-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tənba' ya sàriyaw səsə.

Báabu 30 nan

Yərə sí te dàntigelikan' nìn kənə, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mǝ gbansan be sé kà mǝriya gbere bə ò kənə kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigelikan' nìn hákew ni à hərənya' bènni' ye.
